

Synagoga

Litomyšlská synagoga byla postavena v neorománsko-maurském stylu. Měla dvě věže, hlavní loď, galerii a čelní fasádu zdobil motiv dvou desek Zákona. Nad hlavním portálem byl hebrejský nápis – část stého žalmu, který česky zní: „Vstupte do jeho bran s díky, do jeho nádvoří s chválou.“ V textu je ovšem skryta malá úprava, a totiž záměnou velmi podobných hebrejských písmen dalet a reš vznikl nápis o znění: „Vstupte do jeho bran s tórou, do jeho nádvoří s chválou.“ Slovo tóra označuje jednak svitky pěti knih Mojžíšových, v synagoze uchovávané, ale zároveň znamená i Zákon a učení judaismu všeobecně. Další zajímavostí nápisu nad vstupními dveřmi jsou tečky umístěné nad některými písmeny. Jelikož každé písmeno hebrejské abecedy má i svoji číselnou hodnotu, označuje součet takto označených znaků rok otevření synagogy – 670 malého letopočtu, tzn. 5670 od stvoření světa, což odpovídá roku 1910.

Během druhé světové války byla budova uzavřena a nevyužívána. Po válce došlo k její opravě, vnitřní zařízení se však nedochovalo. Využívána byla jako skladiště a později v ní byl zřízen výprodej Jednoty.

Koncem 50. let byla vedena jednání mezi Městským národním výborem v Litomyšli a Židovskou náboženskou obcí v Praze o odkupu budovy se záměrem zřídit zde loutkové divadlo. Přes úsilí ze strany litomyšlského MNV ztroskotala domluva na otázce ceny.

Další zprávy o osudu budovy máme až z konce 60. let, kdy byla pražskou Židovskou obcí odprodána MNV Litomyšl jako nepotřebná a následně ustoupila nové panelové zástavbě. K bourání bylo přistoupeno roku 1968 a postupné rozebírání budovy pak podle městské kroniky trvalo několik dalších let.

Roku 1993 byly na fasádu panelového domu, stojícího poblíž místa bývalé synagogy, umístěny dvě desky s textem: „Zde stála synagoga nacisty zničena, komunisty zbourána. Ze sta Židů deportovaných 3. 12. 1942 přežilo třináct.“ Na podzim roku 2012 je na místě bývalé synagogy umístěna nová stěla, připomínající bývalou synagogu i osudy deportovaných litomyšlských židovských obyvatel.

 Bourání synagogy – foto z roku 1968-1969
SOKA Litomyšl

 Nápis na vstupním portálu synagogy, fotografováno při demolici
SOKA Litomyšl

Synagoga těsně po dostavění, vpravo domek správce budovy

foto Karel Veselík st., 30. 5. 1910, Regionální muzeum v Litomyšli

Interiér synagogy

Regionální muzeum v Litomyšli

Interiér synagogy – pohled z galerie

Regionální muzeum v Litomyšli

Pohled na řeku Loučnou, synagoga vlevo dole, vpravo Smetanův dům

SOKA Litomyšl

